

Лошо нѣщо е да ся помѣстя нѣкой отъ начала-та си когато сѣ прави!

# МАКЕДОНИЈА

ЛИСТЪ ЗА ПОЛИТИКА, КНИЖЕВНОСТЪ И ТЪРГОВИЯ.

Καίσιτον πρῶμα νὰ σαλεύη τις ἀπὸ τὰς ἀρχάς του, ἔταν εἶναι δεῖται.

**МАКЕДОНИЈА** измѣна за сега веднѣжъ на подплатѣ въ сѣботѣ. — Цѣна подплатѣ за години 4 бѣли меджидѣсти за въ Цариградъ, а пѣтъ за по въз на всякадѣ — за шестъ мѣсеца 2 1/2 за въ Цариградъ, а за по въз на всякадѣ 3. — За три мѣсеца 1 1/2 бѣло меджидѣ за всякадѣ.

Писма не освободены отъ пощенскѣ платѣ и нарѣчанія за вѣстникъ не сѣдружены съ подплатѣ-тъ не сѣ приѣмѣтъ.

Подписка-та на спомоществованія ставѣтъ въ Цариградъ при Редактори и издателя на **МАКЕДОНИЈА** П. Р. Славейкова при Одул-Калиѣ № 68. Статии и писма за общеполезны работы помятаватъ ся безъ платѣ, а за частны извѣстия плаща ся по 2 гр. редѣтъ, а кога ся повтори по гроша.

Подписка на спомоществованія ставѣтъ при опредѣленѣ по въз настоятели, които и отговарѣтъ за вѣстникѣтъ.

## Общественното Просвѣщеніе.

Въ единъ отъ предишнитѣ си броеве Тюркы бѣше обнародувала слѣдующитѣ теоріи върху явното учение.

« Нѣй наистинѣ, никога не щѣтъ съвѣта държавѣ-тъ, да посрѣдствува на право въ оуѣзъ работы, на които движението принадлежи исклучително на собственицѣтъ инициативѣ. Държавата наглежда това което върши народѣтъ, по та не работи никога сама, тя осигурява произведеніето, по та не е производителъ. И тѣй, наставленіето или учението като е дѣйствиѣ, просвѣщеніето е произведеніе; нека та наглежда първото, а нека контролира второто. Нѣма нищо по-добро отъ това, по въ това сѣ състоненчката ѣ дължностъ и доволно е ако ѣ изпълнява съ всякътъ си строгостъ. Тогазъ учителитѣ не щѣ бѣдѣтъ чиноупници, и училищата не щѣ бѣдѣтъ държавны писалища: надзиранието на знаніето и на талантѣтъ ще направи единѣтъ които ще сѣ въздигнатъ по правото на по-способнитѣ, народната воля ще установи другитѣ които ще сѣ въздържатъ съ правото на по-добритѣ.

По ако държавата както и духовенството не може да сѣ привзон правото да завземе явното наставленіе на което упражненіето е единѣтъ дѣлъ, който принадлежи цѣлъ цѣленичакъ на народа; то та е длъжна да го насърча да го зава непрѣстанно.

Между това нека сѣ добръ разушѣтъ, надзиранието не влѣта управленіето: да наложи нѣкому планѣтъ на своитѣ му работы и правилото на своитѣ му движенія; понеже то ще каже нѣкакъ да дѣйсвува и да ходи то вмѣсто него. По тозъ начинъ ако и прѣзъ другъ пѣтъ но пакъ сѣ бы стигнало до убійственното похищеніе на народнитѣ принадлежности отъ странѣ на правителството.

Слѣдъ като серіознитѣ испитанія покажатъ веднѣжъ способностѣтъ на кой да е кандидатъ за прѣдаване, оставѣнето да сѣ избере пѣтъ и да сѣ укажи самъ по безъ друго не го испущайте отъ око си, и не сѣ написайте освѣтъ въ неудобримитѣ случаѣ, когато сѣ покаже недостойнѣ за великѣтъ си мислѣтъ.

Надзиранието на държавѣ-тъ трѣба слѣдователно да сѣ ограничи да утвърди добритѣ редѣ, ако той постои; да награди доброго, ако то става; да отвори кознитѣ и да потпукува прѣстъпленіята въ зачалото имѣ.

Министерството на явното наставленіе не трѣба никакъ да върва че му начертавами програмѣ-тъ на нека-тъ ролѣ, като опзи дѣто гледа ужъ той да направи всичкото а при това остави да правитѣ други всичкото.

Като оставямы на народѣтъ инициативѣ движението на народното просвѣщеніе, като казвамы че учителитѣ и управителитѣ на училищата отъ всичкитѣ разредѣ, не могатъ да произлѣзатъ освѣтъ отъ народа, нѣй само що подтвърждавамы едно първостепенно и необоримо право; защото нѣй смѣ отъ оуѣзъ които мислятъ че правителствата сѣ на правены за народѣтъ, а не народѣтъ за правителствата. По насъ можахъ да мы разберѣтъ твърдѣ заъ ако бы да мысли министерството че го карамы да скрѣсти и да сѣи въ писалището. Неговитѣ принадлежности оставатъ пакъ важны, неговата задача стои пакъ тѣй тежка, и то не твърдѣ много ако нѣкой великъ държавенѣ мажѣ ѣ извърши. Тя сѣ ограничава въ три точки, които сѣдър-

жатъ цѣлъ единѣтъ купъ отъ дължности.

Прѣдсѣдателството на народното просвѣщеніе.

Главното надглежаніе на наукѣтъ.

Раздаваніето на наградытъ и възнагражденіята, както и распорѣжданіето на тѣзъ награды.

Прѣдсѣдателството е, което държи редѣтъ и прави единството.

Надглежаніето е което подтвърждава напѣдѣкътъ, спира злоупотѣбеніята и варди правото и правдѣтъ.

Възнагражденіето е което търси достоинство-то, подбужда го и расплодява го.

Распорѣжданіето на наградытъ е което осигурява животѣтъ, независимостѣта и достоинството на наставителното и управителното тѣло.

Да, нѣй го казвамы гласно: Колкото повече бѣдѣтъ свободны, дѣятелны и развиты силѣтъ на народѣтъ, толкозъ повече мислята на правителството ще бѣде висока и пространна; защото и тогазъ, когато бы сѣ мало знаила властѣ-та на министерството, неговото достоинство бы сѣ увеличило и замѣненіето бы станѣло въ неговѣ полѣзъ.

Властѣ-та е едно исклучително и ограничено начало, та наставѣ или чрезъ матеріалѣ (вещественѣ) силѣ или чрезъ законѣтъ пѣтъ и произважда добѣръ или лошѣ резултатѣ. Оуѣзъ които ѣ иматъ пѣззи които ѣ усѣшатъ за да ѣ употребятъ. Единѣтъ натѣгуватъ, другитѣ сѣ уводатъ и властѣ-та е установа.

Авторитетѣ е нѣщо душевно; то владѣе върху волѣтъ, като ѣ придобива за себе си; то изисква прѣстъпленіето на оуѣзъ които сѣ покоряватъ на гласѣтъ му и сѣ разреждатъ подъ неговѣ заповѣдъ; слѣдователно той прѣдполага душевното прѣвѣсходство надъ оногѣзъ който го приима и почитаніето въ оногѣзъ който го получава.

Когато властѣ-та сѣ обляга на силѣтъ тя отѣтѣпа и чувствува че ослабува; напротивъ, та сѣ не развива никога съ толкозъ бѣскѣ въ господствованіе, освѣтъ когато може да сѣ остави отъ него.

Между началството и властѣ-тъ, избѣрътъ не е сушнителенъ и министерството ще го засвидѣтелствува.

## Мислѣния-та на Чужды-тъ за Въпросѣ-тъ.

Ето членѣтъ на *Найе Фрайе Прессе* за който сѣ бѣли община, че ще го спобикѣтъ на читателитѣ си съ пристойнитѣ му заблѣзѣзанія:

« Българитѣ, най-знаменитата часть отъ христѣнското жителство въ Балканскитѣ полуостровѣ, сѣ още по тихи и по миролюбивы, отъ колкото бѣхъ напѣдѣ, отъ когато турското правителство заличи и послѣднитѣ дѣри на разбойническитѣ чети. . . Българското духовенство далѣкъ отъ да е главнитѣ подстрекатели на смутѣтъ противъ Турциѣ, не сѣ гриже дѣйствиетелно за друго, освѣтъ за черковнитѣ борѣ, отъ полѣзъ на който то сѣ на дѣе че може да сѣ основади отъ грѣхѣтъ Іерархіѣ въ Цариградѣ. Въ срѣднитѣ вѣкъ даже и въ първитѣ врѣмена на турскѣтъ побѣдѣ, Българѣ имѣше своѣ народѣ черкѣ, и свое собствено народно духовенство. По послѣ феверскитѣ грѣпы можѣхъ да получатъ отъ султанитѣ устѣжѣкътъ што всичкѣтъ владишкѣ діоцѣси на европѣскѣтъ земѣ, непосредствено подчинены на Портѣтъ, народно да сѣ подчинятъ на грѣхѣнитѣ патриархѣ въ главнитѣ градѣ и всичкѣтъ мастны служѣ да сѣ завземѣтъ отъ грѣхѣтъ. Долгѣто българско народно духовенство търпѣше много отъ угнѣтеніето на тѣзи хыщны прѣзѣты, които не сѣкажъ да сѣ набиватъ колкото е възможно по-скоро дебетѣтъ сумѣ, които тѣ плащахъ за да сполучатъ тѣзи служѣ.

Когато Сърбія сѣ освободи отъ сѣдѣшеніето си съ грѣхѣтъ черкѣ въ Цариградѣ, идеята за едно подобно освобожденіе сѣ распространи и по Българѣ, и та намѣри сѣлѣтъ Крымскѣтъ войнѣ ревностны защитницѣ. Въ послѣднитѣ тѣзи години, можѣхъ да утѣригъ дѣржавитѣ мажѣ на Турциѣ, за полѣзѣтъ на едно такѣвъ раздѣленіе, което трѣбаше да отдѣли конечно Българѣ отъ грѣхѣтъ пропагандѣ, толкозъ силѣ по причинѣ на іерархическѣтъ ѣ централизациѣ, и усѣхъ да придобѣтъ румунското (? Турското) правителство въ полѣзъ на проѣктѣтъ да сѣ направи единѣтъ народѣтъ Българскитѣ патриархѣ. Въ сѣдѣствіе на това захванѣхъ сѣ прѣговори съ патриархѣтъ и синодѣтъ въ Цариградѣ, и тѣзи прѣговори които сѣ слѣдѣтъ и сега зѣхъ единѣтъ твърдѣ серіозенѣ характерѣ. Високото грѣхно духовенство перѣчи да сѣ отѣкае отъ властѣтъ си надъ владишкѣтъ сѣдалища по българскѣтъ замѣ, и Портѣта не сѣ рѣшава още да сѣ намѣри чрезъ единѣтъ насилственѣтъ постѣжѣкъ въ черковнитѣ автономіѣ на христѣнскѣтъ религии, по та помага посрѣдственно исканіята на Българѣ, които ставѣтъ отъ день на день по възискателны (? ) и завлашаватъ да прибѣгнатъ до едно отдѣленіе, ако не сѣ дозволѣ едно свободно отдѣленіе, както въ Унгаріѣ, дѣто Кардовачкитѣ синодѣ сѣ сѣгласѣ да сѣ раздѣлятъ послѣдователитѣ на источнитѣ обрядѣ на два народны купѣ.

*Найе Фрайе Прессе*, която дотука сѣ крѣпи колко годѣ въ разглежданіята си за Българѣ и тѣхнитѣ въпросѣ, пада непадѣйно въ грѣхѣкъ, и чрезъ послѣднитѣ си тѣзи израженія открыва венчѣкътъ повѣрхностъ на своитѣ познанія относително до насѣ.

« Тѣзъ неколко заплетѣтъ, кога сѣ едно толкозъ значително увеличеніе, што то е сега прѣдѣжитѣ на всичкѣтъ мислѣ и на всичкѣтъ желанія на народѣтъ българскѣтъ партиѣ и оставѣ назадъ всичкѣтъ опыты на политически сѣзаклятіѣ. Портѣта има слѣдователно на рѣкѣ срѣдството, за да сѣ осигори напълно признателностѣтъ на Българѣ-тъ.

Лѣже сѣ нашитѣ събрѣтъ въ Вѣпѣ, ако мислѣ че на този начинъ може да сѣ растѣлува пѣлнитѣ мирѣ, който владѣе по провинциитѣ които сѣ населены съ Българѣ. Нито бѣше възможно да сѣ не възрѣди този въпросѣ въ обстоятелствата въ които живѣише народѣтъ ни, нито е пакъ по много възможно да вѣстанѣтъ Българитѣ когато че сѣ махне той сир. кога сѣ свърши. Истина е, че Българскитѣ народѣ много сѣ занимава съ този въпросѣ по сѣвѣсъмъ е лѣжовно, че той е въ рѣдѣтъ на правителството срѣдство, за да отбѣсѣва всички политически сѣзаклятіѣ въ Българіѣ. Цѣлитѣ нашѣ народѣ живо жаѣе колкото е възможно по-скоро да сѣ рѣши той, по не за да може тогазъ да сѣ бунтува противъ едно правителство, което му е толкозъ помогнало за да сѣ събуди; напротивъ за да може тогазъ, разложенѣ върху по-твърды основѣ, да стане още повече способенѣ да слѣдува великото дѣло на пѣлното сѣдѣненіе на народѣтъ съ властѣтъ му, и на пѣлното равенство между разлѣчнитѣ племена на Балканскитѣ полуостровѣ.

Не е тозъ малкѣвъвъпросѣ, черковнитѣ който да може да бѣде послѣдното желаніе на всички Българѣ, не! Не е тѣзъ малка работа такѣвъ, който да може самѣ да задѣржи Българскитѣ народѣ съ османското правителство, ако да не сѣ съществѣвахъ други доволѣ много по серіозны, много по знамениты; то сѣ вѣчнытъ причинѣ на истѣриѣтъ и на землеописателното положеніе на *цѣлъ Българіѣ*, които сѣдѣниѣватъ народѣтъ съ правителството му, и които правятъ сѣдѣжѣтъ на Българскитѣ народѣ истѣвѣтъ сѣ опѣжи на османскитѣ. И дѣржавнитѣ мажѣ на Турциѣ, които познаватъ толкозъ добѣръ сѣстоианіето на работѣтъ, които имѣтъ прѣдѣ очитѣ си законното поведеніе на

Българскитѣ народѣ до този частѣ, не-можѣтъ да сѣ нализратъ въ самообманството, че този народѣ бы могѣлъ да бѣде способенѣ за едно такѣвъ неразумство, за единѣтъ подобѣкъ политическѣ грѣхѣкъ, както нѣкой кланове отъ жителството на балканскитѣ полуостровѣ. Да! Българитѣ ще стѣпѣватъ твърдо и здраво и ще вѣрѣватъ направо, спорѣдъ планѣтъ, който сѣ прѣдначертѣлъ геніитѣ на Българскитѣ народѣ още отъ началото на събужданіеніето си.

Въпросѣтъ за българскѣтъ черкѣ не е цѣлъ, той е едно срѣдство съ което нѣй искамы да запазимѣ царството отъ прѣдѣтелството на фанаріотското духовенство и отъ апостолитѣ на *великѣтъ идеѣ*, които толкозъ щедро сѣ покровителствуватъ отъ сѣщѣто това духовенство. Въ тѣзи точкѣ вижда сѣ най-ясно колко сѣ истѣвѣтъны интересѣтъ на нашитѣ народѣ съ оуѣзъ на османскитѣ: но защото *Найе Фрайе Прессе* сѣ вижда, че не е доразбрѣла всичко това, нѣй сѣ не отрѣкохмы да ѣ пораскажемъ до нѣй-дѣ, толкозъ на нѣй колкото и на всички оуѣзъ, които сподѣлятъ мѣнѣнето ѣ.

Нѣй ще употребѣтъ този сѣодѣтъ случай за да възбудѣтъ Честното Правителство, да направи единѣтъ енергическѣ стѣпѣкъ въ полѣзъ на конечното рѣшеніе на този въпросѣ, което ще прѣ-кратно отъ единѣтъ странѣ распространіеніето на безпѣлнитѣ — по причинѣ на а-нормалното сѣстоианіе на нашѣтъ черкѣ; а отъ другѣ раздраженіето на народа заради жестокѣтъ и твърдоглавѣството на грѣхното духовенство. Кой може да не осѣща че тѣзи безрѣдѣни, тѣзъ деморализациѣ, койго поради това сѣстоианіе на работѣтъ все повече и повече завладѣва духовѣтъ въ Българіѣ, сѣ по-способны да заплашатъ вѣтрѣшнитѣ мирѣ на областитѣ, нежели сто въоружѣни чѣты? Не знаѣтъ ли какѣво вѣліаніе има религиѣта въ народѣтъ?

## Що е Отечество.

Между ученитѣ още сѣ разпѣкува да ли чувството къмъ отечеството сѣ вдѣхнува отъ възпитаніето или е природно на чѣловѣка. А поводѣ къмъ това разпѣкѣваніе даватъ нѣкои си причудливи възраженія, напр. кое е отечеството на оногѣзъ, който сѣ е родилъ въ корѣбъ, когато родителитѣ му сѣ пѣтували по море, и кое е отечеството на оногѣзъ, който сѣ е родилъ наистинѣ въ чуждѣ земѣ, по послѣ сѣ е прѣсѣлѣлъ въ земѣтъ на родителитѣ си? Защото сѣ пыта: да ли трѣба, и може ли да обѣча нѣкой корѣбѣтъ или чуждѣтъ земѣ въ който сѣ е родилъ? Възраженія софистическѣ, които лесно ще опровергаѣ испѣтѣваніето и придѣржаніето на тѣзи работѣ. И тѣй прѣди всичко нека пошѣтамы: **ЩО Е ОТЕЧЕСТВО.**

Отечество е земята или страната съ коѣто ни свързѣватъ религиѣта, языкѣтъ, въспоминаніята. Отечество е земята, която сѣ населявали родителитѣ ни, на коѣто почиватъ тѣхнитѣ кости, и напоѣната сѣ потѣтъ и крѣвъ-та имѣ.

Отъ това опредѣленіе шо давамы на името отечество слѣдува, че чувството къмъ него, развива го наистинѣ и го засилѣва възпитаніето, но то е врожденно или всажденно въ насѣ; защото както неможемъ да кажемъ че любовь-та къмъ родителитѣ му, който засилѣва възпитаніето, не е врожденна, така не можемъ да приѣмѣмъ, че любовь-та къмъ земѣ-тъ на бащитѣ ни, на коѣто сѣ тѣ живѣли, за коѣто сѣ сѣ мажили и борили сѣ сѣ и





